

Bijlage 1

Korte Nederlandstalige samenvatting

- Dit soortbeschermingsplan voor de bruinvis werd gebaseerd op de huidige kennis van het voorkomen en de talrijkheid van Bruinvissen in de Nederlandse Noordzee.
- De staat van instandhouding van de bruinvis werd bij aanvang van het project beoordeeld als 'matig ongunstig', de populatie als 'kwetsbaar'.
- Van 1900 tot in het begin van de jaren 50 was de Bruinvis een talrijke, wijd verspreide soort in de Nederlandse kustwateren. De populatie nam snel af en de soort werd lokaal als min of meer uitgestorven beschouwd van de jaren 60 tot en met de jaren 80.
- In de afgelopen tientallen jaren heeft de Bruinvis een opvallende 'come back' doorgemaakt. Vanwege deze verandering ligt een aanpassing van de staat van instandhouding in de nabije toekomst voor de hand.
- Bruinvissen zijn het talrijkst in relatief ondiepe kustwateren en zij foerageren vaak op de zeebodem. Hun pelagische en demersale prooidieren zijn verschillende soorten vis, inktvis, schaaldieren en borstelwormen.
- De wereldpopulatie van de Bruinvis wordt geschat op ongeveer 700.000 exemplaren. In de gehele (internationale) Noordzee werd de bruinvissen-populatie in de zomer van 2005 op zo'n 230,000 exemplaren bepaald. Tijdens dat onderzoek werd een opmerkelijke verschuiving in talrijkheid geconstateerd in vergelijking met een eerdere telling in 1994: de zuidelijke Noordzee (waaronder het Nederlandse deel van de Noordzee) was sterk in betekenis toegenomen, in het noorden werd een sterke afname gevonden.
- Tellingen vanuit de lucht, waarbij ongeveer 50% van het Nederlandse deel van de Noordzee werd onderzocht, leverden bestandsschattingen op van ongeveer 37.000 Bruinvissen in feb-apr 2009 en 56.000 exemplaren in mrt 2010.
- Bijvangst in vistuig wordt wereldwijd als de grootste bedreiging voor Bruinvissen beschouwd.
- In Nederland, uitgaande van ongeveer 300-500 dood aangespoelde Bruinvissen per jaar, zijn op jaarbasis ongeveer 150-250 dieren op zijn minst "bijvangstverdacht".
- Het is onvoldoende bekend in welke typen vistuig in Nederlandse wateren de meeste bijvangsten voorkomen, maar passieve tuigen (staand want) zijn wereldwijd de voornaamste 'boosdoeners'. Bijvangsten onder gestrande dieren worden gedurende het gehele jaar en langs de gehele Nederlandse kust aangetroffen.
- Voor verschillende vissoorten worden verschillende vistuigen gebruikt, maar er zijn redenen om vooralsnog geen enkel vistuig van verder onderzoek uit te sluiten. Een waarnemersprogramma aan boord van vissersschepen (om bijvangst te monitoren) zou echter met *prioriteit* in de winter en in het vroege voorjaar moeten plaatsvinden (dec-mrt), vooral in het noordwestelijke kustgebied (IJmuiden-Vlieland) en verder offshore.
- Er zijn concrete aanwijzingen voor ontwijkend gedrag (snelle verplaatsingen) als gevolg van luid (explosief) geluid onder water (zoals bij het heien van palen voor de opstelling van windmolens op zee, seismisch onderzoek, explosies onder water, sonar operaties van de marine), maar er is geen direct bewijs voor dodelijke schade onder Bruinvissen. Onderzoek naar gehoorschade wordt echter zelden (goed) uitgevoerd.
- De verschuiving van Bruinvissen van noord naar zuid in de Noordzee kan veroorzaakt zijn door een vermindering van het voedselaanbod in het noorden. Ecologisch onderzoek naar Bruinvissen in de zuidelijke Noordzee is schaars, maar dringend nodig om de voedselbehoefte en de voedselvoorraad in Nederlandse wateren te kunnen schatten.
- Behalve bijvangsten, explosief geluid en voedselbeschikbaarheid werden nog tal van potentiële bedreigingen onderzocht (gebiedsinperking, aanvaringen, windparken, offshore mijnbouw, afval in zee, chemische verontreiniging, (chronische) olieverontreiniging, natuurlijke predatoren, infectieziekten, parasieten) die vaak wel een reden tot zorg waren, waarvoor maatregelen op regionaal niveau (dat wil zeggen op een zuidelijke Noordzeeschaal) niet zinvol zijn. Een meer mondiale aanpak is vereist in deze gevallen.
- Door gebrek aan onderzoek kon geen van de potentiële bedreigingen voldoende gekwantificeerd worden. Aanvullend onderzoek zal daarvoor nodig zijn en het

voorzorgsbeginsel zal moeten gelden alvorens effectieve maatregelen tegen significante bedreigingen genomen kunnen worden.

- De Bruinvis is in Nederland bij wet beschermd, onder meer als uitvloeisels van internationale verdragen en overeenkomsten.
- Het implementeren van de in dit beschermingsplan geformuleerde mitigerende maatregelen en aanvullend onderzoek zal in de belangrijkste verplichtingen op grond van internationale verdragen voorzien. Urgente onderzoeksvoorstellen worden in hoofdstuk 9 van een prioriteitsstelling voorzien op een schaal van 1 (hoogst) tot 5 (laagst). Aan de volgende onderzoeksvoorstellen is de hoogste prioriteit (een 1) toegekend:
 - De installatie van een **landelijke, wetenschappelijke commissie** om onderzoeksbehoeftes, onderzoeksvragen, onderzoeksvoorstellen en rapportages kwalitatief te evalueren. Deze commissie zal voldoende autoriteit moeten bezitten, maar ook voldoende afstand houden van de onderzoekslaboratoria. De commissie zou minstens jaarlijks bijeen moeten komen om een advies te geven over de (financiering van) hoogwaardig onderzoek en in de commissie zouden tenminste twee deskundigen uit omliggende landen, een Nederlandse expert en een statisticus moeten bevatten.
 - Onderzoek naar de voedsel-ecologie en habitats van Bruinvissen in Nederlandse wateren
 - Een opgelegd, steekproefsgewijs waarnemersprogramma op alle "vloten" van passief vistuig gebruikende vissersschepen in Nederlandse wateren om vistuigspecifieke bijvangstfrequenties te meten aan de hand van internationale waarnemingsprotocollen.
 - Continuering van de monitoring van bijvangsten om de effectiviteit van mitigerende maatregelen te onderzoeken. Voorgestelde mitigerende maatregelen vallen uiteen in direct toepasbare en onderzoeksafhankelijke maatregelen. Met betrekking tot bijvangsten in vistuigen worden de volgende maatregelen voorgesteld:
 - Onderzoek alternatieve vistuigen of aanpassingen aan bestaande vistuigen waarmee bijvangsten worden voorkomen; een gecontroleerd gebruik van afsprikkende pingers in gevallen waar bijvangsten voorkomen.
 - Zorg dat incidentele bijvangsten aan land gebracht worden voor onderzoek.
 - Beperk de hobbyvisser en controleer illegale visserij waar bruinvis-gevaarlijke technieken worden gebruikt.
 - Amendeer EC 812/2004
 - Controleer de naleving en de effectiviteit van genomen maatregelen. Voor wat betreft onderwater geluid (ontploffingen, seismisch onderzoek, sonar, heil-activiteiten).
 - Ontwikkel een systeem randvoorwaarden voor onderwater geluid; zorg dat geluidsniveaus geleidelijk opgevoerd worden, gebruik vooraf afschrikkende geluiden om eventuele dieren te verdrijven.
 - Ontwikkel een vergunningensysteem en richtlijnen voor seismische surveys, heil-activiteiten, en gecontroleerde explosies onderwater. Pas bruinvis-waarnemers toe voor tijdens en na de werkzaamheden en licht het strandingsnetwerk in bij geplande activiteiten.
 - Reduceer geluid met bellenschermen, constructies of andere oplossingen die zich bewezen hebben; vermijd het gebruik van explosieven onder water.